

Angående länsstyrelsens tillsynsrapport 2023

Fastställt av överförmyndarnämnden

Framtagen av regionstyrelseförvaltningen

Datum 2024-01-30

Gäller 2024

Ärendenr ÖFN 2023/8

Version [1.0]

Angående länsstyrelsens tillsynsrapport 2023

Innehåll

1 Inledning	2
2 Punkter med kritik	2
2.1 Bristfällig bevakning av arv.....	2
2.2 Bristfällig handläggning av överklagat arvodesbeslut.....	3
2.3 Bristfälliga beslut vid förelägganden om vite.....	3
3 Punkter med rekommendationer från länsstyrelsen	4
3.1 Kontroll av överförmyndarspärrens.....	4
3.2 Motivering av arvodesbeslut och uttagstillstånd.....	4
3.3 Omfattning av god mans förordnande.....	4
3.4 Bedömning av god mans lämplighet.....	4
3.5 Dokumentation och granskning av förteckning i förmynderskap.....	5
3.6 Namnförtydliganden vid granskning av redovisningshandlingar.....	5

1 Inledning

Länsstyrelsen i Stockholm utöver en årlig tillsyn över överförmyndarnämndens (nämnden) verksamhet. 2023 års tillsyn ägde rum den 14 september. Tillsynen genererade en tillsynsrapport i vilken länsstyrelsen riktade kritik mot nämnden på följande punkter:

- Bristfällig bevakning av arv
- Bristfällig handläggning av överklagat arvodesbeslut
- Bristfälliga beslut vid förelägganden om vite

Det förekom även en del aktgranskning som inte renderade någon kritik men där länsstyrelsen skickade med några rekommendationer till nämnden. I det följande presenteras länsstyrelsens kritik och rekommendationer tillsammans med kansliets kommentarer och vilka åtgärder som vidtagits för att komma till rätta med problemen.

2 Punkter med kritik

2.1 Bristfällig bevakning av arv

Länsstyrelsen granskade två akter i vilka nämnden har missat att följa upp information om att den enskilde varit dödsbodelägare. I akt 1595 har nämnden inte följt upp arvet de fick kännedom om år 2020. I akt 427 har nämnden inte vidtagit någon åtgärd mellan åren 2011, då det inkom information om att en underårig skulle ha del i ett arv, och 2022. Länsstyrelsen anser att nämnden förtjänar kritik för sin handläggning av ärendena. De uppmanar nämnden att vidta nödvändiga åtgärder och se över sina rutiner för bevakning av denna ärendetyp.

2.1.1 Kommentar och vidtagna åtgärder

Avseende kritiken så instämmer kansliet i länsstyrelsens bedömning. Dyliga ärenden ska följas upp till dess att ärendena kan avslutas på ett tillbörligt vis. Det är dock ingenting som brister i rutinerna då ärendebevakning är en central komponent i samtliga av kansliets handlägningsrutiner. I föreliggande fall rör det sig snarast om en felaktig handläggning som inte kan sägas vara ett generellt problem.

2.1.1.1 Vidtagna åtgärder i akt 1595

Omedelbart efter länsstyrelsens granskning kontaktades den gode mannen som informerade om att arvskiftet inte är avslutat och att huvudmannen ännu har anspråk på sin laglott. Huvudmannen godkände själv ett testamente efter den avlidne och begärde förbehåll för sin laglott. Problemet för den gode mannen är dock att det råder oenighet i dödsboet och en av dödsbodelägarna vill inte ha någon kontakt alls med de övriga. Den gode mannen har varit i kontakt med juristfirman som ombesörjt bouppteckning som informerar om att de inte kan ta boet vidare då de inte heller får tag på den som gjort sig oanträffbar. God man har fått informationen om att det antagligen behöver ansökas om en skiftesman. Själva ansökan om en sådan kostar 900 kronor och det vill inte huvudmannen betala. Till saken hör också att god man endast är förordnad med uppdraget bevaka rätt varför denne inte har någon rådighet över huvudmannens ekonomi. God man ska tala med huvudmannen i frågan. Kansliet bevakar ärendet.

2.1.1.2 Vidtagna åtgärder i akt 427

Omedelbart efter länsstyrelsens granskning kontaktades förmyndaren som informerade om att denne trots att det inte blev något arv och aldrig hade förstått varför dennes barn skulle vara arvinge efter sin farmors bror. Vidare utredning från kansliets sida visade också att det aldrig var aktuellt med något arv för den underåriges räkning. Ärendet är därmed avslutat.

2.2 Bristfällig handläggning av överklagat arvodesbeslut

Länsstyrelsen granskade akt 1033 och noterade att ställföreträdaren överklagat nämndens arvodesbeslut. Kansliet har sedan omprövat beslutet utan att ange lagrum inte heller har överklagandet eller det nya arvodesbeslutet överlämnats till tingsrätten. Länsstyrelsen kritiserar nämnden för att inte motivera sitt beslut i enlighet med förvaltningslagen (FL) 32 § och för att inte ha översänt överklagande och nytt beslut till överinstans enligt FL 46 §. Länsstyrelsen uppmanar nämnden att alltid motivera sina arvodesbeslut med hänvisning till lagrum samt att nämnden förtjänar kritik för handläggningen av ärendet och uppmanar nämnden att vidta nödvändiga åtgärder.

2.2.1 Kommentar och vidtagna åtgärder

Nämndens kansli instämmer i länsstyrelsens kritik. Enligt nämndens handläggningsrutiner ska alla överklaganden översändas till tingsrätten. I föreliggande fall rör det sig således om en felaktig handläggning som inte kan sägas vara ett generellt problem. Avseende motiveringen av beslut har standardmotiveringar lagts till i mallarna för arvodesbeslut och uttagsmedgivanden (se pt 3.2). Kravet på att motivera även ändringar av beslut har förtydligats i rutinen. Nämnden har också beslutat att följa upp den här punkten i sin internkontrollplan för 2024.

2.2.1.1 Vidtagna åtgärder i akt 1033

Ingen åtgärd har bedömts behöva vidtas då ändringen av beslutet inte var till nackdel för den enskilde.

2.3 Bristfälliga beslut vid förelägganden om vite

Länsstyrelsen granskade två akter (681 & 3115) i vilka nämnden beslutat om att vitesförelägga ställföreträdaren att lämna in årsräkning för 2022. Inget av de vitesförelägganden länsstyrelsen granskade innehöll några uppgifter om ett bestämt vitesbelopp. För detta anser länsstyrelsen att nämnden förtjänar kritik då vitet alltid ska fastställas till ett bestämt belopp enligt Lag om viten (1985:206) 3 §. Länsstyrelsen uppmanar nämnden att ändra sina beslutsmallar för vitesförelägganden.

2.3.1 Kommentar och vidtagna åtgärder

I kansliets ansökningar om utdömande av vite till tingsrätten framkommer, det av nämnden tidigare fastslagna, vitesbeloppet om 4000 kronor. Den summan omnämns också i de påminnelser som föregår vitesföreläggandet. Nämndens kansli instämmer dock i länsstyrelsens kritik. Mallarna för tjänsteskrivelserna är ändrade i enlighet med Lag om viten (1985:206) 3 §.

2.3.1.1 Vidtagna åtgärder i akt 681

Ställföreträdaren inkom med årsräkningen efter föreläggandet varför någon ansökan om utdömande av vite aldrig skickades till tingsrätten.

2.3.1.2 Vidtagna åtgärder i akt 3115

Ställföreträdaren inkom med årsräkningen efter föreläggandet varför någon ansökan om utdömmande av vite aldrig skickades till tingsrätten.

3 Punkter med rekommendationer från länsstyrelsen

3.1 Kontroll av överförmyndarspär

Länsstyrelsens rekommendation är att överförmyndaren genom en notering på förteckningen, årsräkningen eller sluträkningen, alltid dokumenterar vilka konton som har överförmyndarspär och vilka konton som inte har det.

3.1.1 Kommentar och vidtagna åtgärder

Kansliet vill poängtera att kontroll över att konton har och vilka konton som har överförmyndarspär alltid görs i samband med granskning av förteckning, årsräkning eller sluträkning. I de allra flest fall görs också särskilda noteringar om detta på redovisningshandlingarna. Inför granskningen av årsräkningarna för år 2023 har redovisningsblanketten uppdaterats med en särskild kolumn för notering om kontona är belagda med överförmyndarspär. Nämnden har också beslutat att följa upp den här punkten i sin internkontrollplan för 2024.

3.2 Motivering av arvodesbeslut och uttagstillstånd

Vid granskningen noterade länsstyrelsen att flera arvodesbeslut saknade både motivering och hänvisning till lagrum. Även i de uttagstillstånd som länsstyrelsen granskade saknades motivering och lagrum. Länsstyrelsen uppmanar nämnden att i fortsättningen motivera även beslut om arvoden och uttagsmedgivanden.

3.2.1 Kommentar och vidtagna åtgärder

Nämndens kansli instämmer i länsstyrelsens påpekande och har uppdaterat samtliga beslutsmallar med motiveringar och laghänvisningar.

3.3 Omfattning av god mans förordnande

Länsstyrelsen noterade att en tillfällig god man för att bevaka rätt i ett dödsbo i akt 738 inte hade fått ditt förordnande uppdaterat när dennes huvudman blev delägare i ett nytt dödsbo. Länsstyrelsen uppmanade nämnden att vidta nödvändiga åtgärder i ärendet.

3.3.1 Kommentar och vidtagna åtgärder

Kansliet fattade ett nytt beslut med rätt förordnande omedelbart efter länsstyrelsens tillsyn. Huvudmannen led ingen rättsförlust av misstaget.

3.4 Bedömning av god mans lämplighet

Länsstyrelsen har efter granskning av akt 3914 reagerat på att nämndens bedömning av god mans lämplighet i det specifika fallet en alltför allmän hållning. Länsstyrelsen vill framhålla att nämndens lämplighetsbedömning måste handla om mer än att bedöma om en föreslagen god man är allmänt lämplig. En tillfällig god man måste opartiskt kunna bevaka barnet eller den enskildes rätt och agera därefter. Länsstyrelsen vill understryka vikten av att nämnden gör erforderliga lämplighetsbedömningar i varje enskilt fall.

3.4.1 Kommentar och vidtagna åtgärder

Kansliet har inte gjort någon annan bedömning än att den gode mannen i akt 3914 är lämplig att fortsatt inneha uppdraget. Kansliet har dock tagit till sig av kritiken och instämmer i den. Kansliet har förstärkt rutinen för beslut om förordnande av tillfälliga gode män enligt föräldrabalken 1-3 §§ med en punkt om att särskild lämplighetsbedömning ska ske av förelagden god man innan beslut fattas. Nämnden har också beslutat att följa upp den här punkten i sin internkontrollplan för 2024.

3.5 Dokumentation och granskning av förteckning i förmynderskap

Länsstyrelsen har i sin granskning av akt 3065 noterat att inlämnad förteckning över en underårigs tillgångar och skulder var skriven i blyerts. Kansliet har granskat förteckningen utan anmärkning. Den förteckning föräldrar lämnar in ska avges på heder och samvete. Årsräkningar, sluträkningar och förteckningar måste i sin helhet vara ifyllda med beständig skrift. Länsstyrelsen anser inte att det är lämpligt att granska uppgifter som lämnats i blyerts eftersom det inte är beständigt. Länsstyrelsen uppmanar nämnden att se över sina rutiner i detta hänseende.

3.5.1 Kommentar och vidtagna åtgärder

Kansliet instämmer i länsstyrelsens påpekande. Granskning av redovisningshandlingar ifyllda med blyerts är inte heller i enlighet med nämndens rutiner. I föreliggande fall rör det sig om en felaktig handläggning som inte kan sägas vara ett generellt problem

3.6 Namnförtydliganden vid granskning av redovisningshandlingar

Vid granskningen av redovisningshandlingar har länsstyrelsen genomgående noterat att granskarens underskrifter efter genomförd granskning av redovisningshandlingar i allmänhet saknar namnförtydligande. Det är därför inte möjligt att se vem som har granskat redovisningshandlingarna. Det är enligt länsstyrelsens mening lämpligt att det framgår vem som har gjort bedömningen att granska redovisningen med eller utan anmärkning. Vi anser att detta ställningstagande även bör innehålla ett namnförtydligande eller motsvarande.

3.6.1 Kommentar och vidtagna åtgärder

Kansliet instämmer i länsstyrelsens påpekande. All granskning noteras härnäst med textning eller namnförtydligande.